

Vaksdal Næringssselskap AS

Innleiing:

Styret i Vaksdal Næringssselskap AS ser behovet for å skildra historisk bakgrunn til selskapet og kvifor me er i den situasjonen me er i dag. Selskapet vart oppretta i 1997 etter vedtak i Vaksdal kommunestyre for å leia omstillingsarbeidet i kommunen. Midlane kom frå Kommunal- og regionaldepartementet med føresetnad å organisere arbeidet som aksjeselskap. Tekstilindustrien som hadde vore lokomotiv for arbeidsmarknaden i privat sektor på Dale og i kommunen sidan 1879 svann vekk. Frå 2001 fekk Vaksdal Næringssselskap AS det dagleg og operative ansvaret for kompensasjonsmidlane ved ei auke av arbeidsgjevaravgifta. Dette var på kr 14.181.144,- som skulle gå til lokalt næringsliv, og frå 2002 vedtok Vaksdal kommunestyre ei årleg løyving på kr 1.000.000,-. Summen på overføring har aldri vore endra, og kapitalen er snart brukt opp. Fylgjande setning har vore med i kvar årsmelding sidan 2002: *Framtidig drift av Vaksdal Næringssselskap AS er avhengig av offentlege løyvingar.*

«Årsmelding 2017 vedlegg» vert avslutta med: *VNS sin vidare eksistens og engasjement er eit politisk spørsmål, men styret i VNS ser alvorleg på situasjonen, legg dette fram for eigarane i generalforsamling, og ynskjer vidare dialog med leiing i Vaksdal kommune.*

Samstundes vil VNS peika på at Vaksdal kommune ikkje har eit strategisk mål for næringsutvikling i dag. Førre strategiske næringsplan gjekk ut i 2012. Næringsplanen skal vera mål for VNS. I samfunnsdelen av kommuneplanen til 2030 står det: *Vaksdal næringssselskap er ein aktiv pådrivar for å gjere kommunen attraktiv som bu- og arbeidskommune.*

Skal Vaksdal Næringssselskap AS halde fram som næringspolitisk verktøy for kommunen må politisk leiing vedta ein strategisk næringsplan med prioriteringar og ambisjonar for ei positiv samfunnsutvikling.

1. Frå 2015 til 2018 er egenkapitalen redusert med om lag 1,5 millionar kroner. Med dagens driftsform er selskapet uten egenkapital i 2022. Kva er styret/dagleg leiar sin strategi for dette?

Dette er eit politisk spørsmål som dei seinare åra har vore lyfta fram i vedlegg til årsmelding til generalforsamling. Generalforsamling er øvste mynde i eit aksjeselskap. I vedtektene står det at «Vaksdal kommune skal ha minst 51% av aksjane». Kommunen har over 2/3-delar (68%) av aksjane i selskapet, i realiteten all makt på generalforsamling. Med makt og eigarskap fylgjer politisk ansvar for Vaksdal Næringssselskap AS. Skal Vaksdal Næringssselskap AS halde fram med å vera eit politisk verktøy for næringsutvikling i kommunen må løyvinga aukast til eit nivå der ein kan gjera den jobben VNS er satt til.

2. I 2018 vart det utbetalt 126 000 kroner i styrehonorar i VNS. Har det vore diskutert reduksjon i desse honorara all den tid at egenkapitalen er redusert med gjennomsnittleg 500 000 i året sidan 2016?

Frå dagleg leiar si side er kr 126 000,- i styrehonorar eit lite beløp som sikrar VNS tilgang på avgjerande områder: lokalt engasjerte folk med stort nettverk, kompetanse frå næringsliv, arbeidstakarar gjennom fagforeining, samt ein politisk forankring og kompetanse.

Det er generalforsamling som vedtek styrehonorar. Ynskjer Vaksdal kommune å ha styrehonorar som sak kan de som majoritetseigar avgjera dette. Selskapet er eit politisk vedteke instrument, og vert drive nøkternt.

Vaksdal Næringssselskap AS

3. Har VNS moglegheiter for sjølv å iverksette aktivitet som kan generere inntekter utover offentleg støtte?

Føremålet til Vaksdal Næringssselskap AS vil då få ei endring av ein slik karakter at det ikkje lenger vil vera eit næringspolitisk instrument. Føremålet til selskapet er nedfelt i § 3 i vedtektene:

Selskapet sitt formål er å fremja næringsutvikling i Vaksdal kommune gjennom å utvikla eksisterande verksemdar og ressursar samt skapa ny verksemd, herunder å førestå rådgjeving og finansieringshjelp til næringsverksemd.

Selskapet sitt mål skal vere i samsvar med målsettinga nedfelt i kommunen sin strategiske næringsplan.

Selskapet skal drivast på ein ikkje kommersiell basis.

4. Finnes det ein oversikt over kva kriterier ein kan søke for å få støtte frå VNS tilgjengeleg for ålmenta?

Det er opp til styret å avgjere om, og kor mykje verksemda eventuelt skal få. Det grunnleggande er at ei eingongsløyving frå VNS skal vera utslagsgjevande til at ei bedrift vert etablera, og kan stå for varige verdiskapande arbeidsplassar. Retningslinene vil òg bli gjort tilgjengeleg på VNS sine nært føreståande nye heimesider. Retningsliner er vedlagt.

5. Kan formannskapet få ein oversikt over kven som har fått støtte i åra 2016-2019 og storleik på denne støtta?

2016	2017	2018	2019
Frost Drikke AS kr 120 000,- Støtta trekt	Eksingedalen Nærbutikk Kr 80 000,-	Elvahuaset Drift AS Kr 12 400,-	Gardsturisme Kari Brørvik kr 130 000,-
Dalegården Outlet Kr 150 000,-	Invivo frisør AS kr 60 000,-		TOVI Elektro AS Kr 60 000,-
Eidsland Handel Kr 80 000,-	Fusion Hair AS Kr 60 000,-		Gitte Boge Foto kr 70 000,-
	Bergsdalshytta AS Kr 130 000,-		

Næringsutvikling frå VNS omfattar eit mykje større bilete enn tilsegnene, heldigvis.

6. Kan formannskapet få ein oversikt over arbeidsplassar i kommunen som er etablert grunna VNS 2016 – 2019?

Å bidra til at arbeidsplassar vert skapa gjer VNS «gjennom å utvikla eksisterande verksemdar og ressursar samt skapa ny verksemd» j.f. §3. Marknad, lønsemd og initiativ frå private verksemdar skapar arbeidsplassar, og det er desse me stimulerer. Verdiskapinga frå desse nystarta/etablerte verksemdene skal gje lønsame arbeidsplassar, som igjen kan skapa nye arbeidsplassar. VNS involverer seg ikkje på eigarsida, dagleg drift eller i styre for private selskap som skapar desse arbeidsplassane. Det ville ført til bindingar, konkurransevriding, involvera risiko for tap av kommunale midlar i strid med vedtekter om å vera «ikkje-kommersiell». I næringsutviklingsarbeid er VNS omtala som fyrstelineteneste innan verkemiddelapparatet. I fylgje vedtekter skal VNS «førestå rådgjeving og finansieringshjelp til næringsverksemd».

Vaksdal Næringssselskap AS

Til munnleg spørsmål om ikkje kommunen kan gjere næringsutviklingsjobben i eige administrasjon:

Kommuneadministrasjonen har som sine kjerneoppgåver: skule, oppvekst, pleie og omsorg og tekniske tenester. Arbeidet med næringsutvikling vil kunne bli nedprioritert blant desse oppgåvene. Næringsutvikling og attraktivitet vil òg kunne bli mindre synleg. Vaksdal Næringssselskap hadde i 2019 nær på 50 presseoppslag i Vaksdalposten. Næringsutvikling gjennom kommuneadministrasjonen vil ikkje vere like synleg i media utan særnamn, logo eller eigen organisasjon som i dag.

VNS ser absolutt verdien av å få tettare uformell kontakt med kommuneadministrasjon gjennom å verta lokalisera på heradshuset. Samstundes vil VNS bli mindre fysisk tilgjengeleg for nokre. Terskelen på skyvedørene på heradshuset er høgare enn den på skyvedørene til Coop i Gatå, i dobbelt tyding. Dette vert kompensera med nye heimesider. Det å vera lett tilgjengeleg for næringsaktørane gjennom eige selskap er lettare enn gjennom kommuneadministrasjonen.

Dersom Vaksdal Næringssselskap AS vert fasa ut kan kommunen mista ei røyst for næringsinteresser i Vaksdal kommune i ulike fora som det vil vera vanskeleg å halda fram med. Det omfattar å representera Osterfjord næringssamarbeid (Vaksdal, Osterøy og Modalen) i regionrådssamarbeid med Vestland fylkeskommune, men òg i Næringsalliansen, eit næringspolitisk organ som representerer over 3000 verksemder med 130 000 sysselsette i privat næringsliv i Hordaland. VNS er òg aktiv i å sende fråsegnar til ulike høyringar.

Valnemnda for dei som representerer lokalt næringsliv i styret er styret for Vaksdal Næringsråd (42 verksemder i kommunen). Dei som er representantar frå lokalt næringsliv i styret er: styreleiar Geir Hanevik (fabrikksjef Felleskjøpet), Roger Arnesen (dagleg leiar Arnpro AS) og Grete Langeland (tilsett og styremedlem i Dale of Norway). Magne Hestad for LO representerer arbeidstakarane. På veg ut av styret er: Brita Hesjedal Lunde, Jan Hansen og Bjørn Roald frå kommunestyret. Dessutan har ordførar og rådmann observatørstatus med uttalerett i styremøte. Det er opne skott og god balanse mellom politikk, administrasjon, fagforeining og næringsliv i styret i VNS i dag. Svaret på god næringsutvikling i Vaksdal kommune er ikkje å støyte frå seg eit styre tileigna føremålet.

Spørsmålet om ei eventuell oppretting av ei næringsavdeling i kommuneadministrasjonen bør òg Vaksdal Næringsråd få. Ei eventuell omorganisering kan bli oppfatta som at Vaksdal kommunestyre ikkje ser behovet for kontakt eller tett samarbeid med næringsliv, og nye samarbeidsorgan må opprettast. Det igjen vil føra til ei nyorganisering av næringsutviklingsarbeidet til noko ein ikkje veit kva er eller veit om vil fungera. Styret i VNS erkjenner likevel at dette er eit politisk spørsmål.

Dagleg leiar er uroa for at fleksibiliteten VNS har i dag vil forsvinna, og utsett for ei sterkare byråkratisering i ein linjeorganisasjon der dokument må gå via mellomleiar til rådmann, og vidare til ordførar, og same tenestevog attende. Dette vil svekka beredskapen til å lande potensielle næringsaktørar der tid og evna til å mobilisere er avgjerande faktorar. Beredskap for næringsetablering med stor fleksibilitet, nettverk og evna til å ta initiativ er viktig for lukkast.

Vaksdal kommune vil misse eit viktig verktøy for positiv samfunnsutvikling ved å legge ned Vaksdal Næringssselskap AS.